

Nyhetsbrev om nationalparken

▼▲▼ Nyhetsbrevet för Färnebofjärdens nationalpark utges av förvaltaren, Länsstyrelsen i Västmanlands län.

Publikationen utkommer två gånger per år – vår och höst. Syftet är att sprida information om aktuella händelser, som på olika sätt berör nationalparken.

Nyhetsbrevet sänds ut som gruppårsändelse till dem som bor nära parken. Om du inte får nyhetsbrevet – lämna din adress till platskontoret i Östa, så ser vi till att du får brevet hemskickat från och med nästa nummer.

Nyhetsbrevet finns dessutom på förvaltningskontoret i Östa.

Nationalparksförvaltningen

Länsstyrelsen i Västmanlands län
721 86 Västerås
Tel. 021-19 50 00

Kontaktperson:
Jan-Inge Tobiasson
Tel. 021-19 51 20
jan-inge.tobiasson@u.lst.se

Platskontor:
Färnebofjärdens nationalpark
Östaholm, 740 45 Tärnsjö
Tel/fax 0292-432 10
Mobil 070-521 79 23

Vill du besöka oss på kontoret är det bra om du ringer först, så att vi finns på plats.

Svanenmärkt trycksak
på Cyclus 100% returpapper

Färnebofjärden

NUMMER 2-2002 OKTOBER

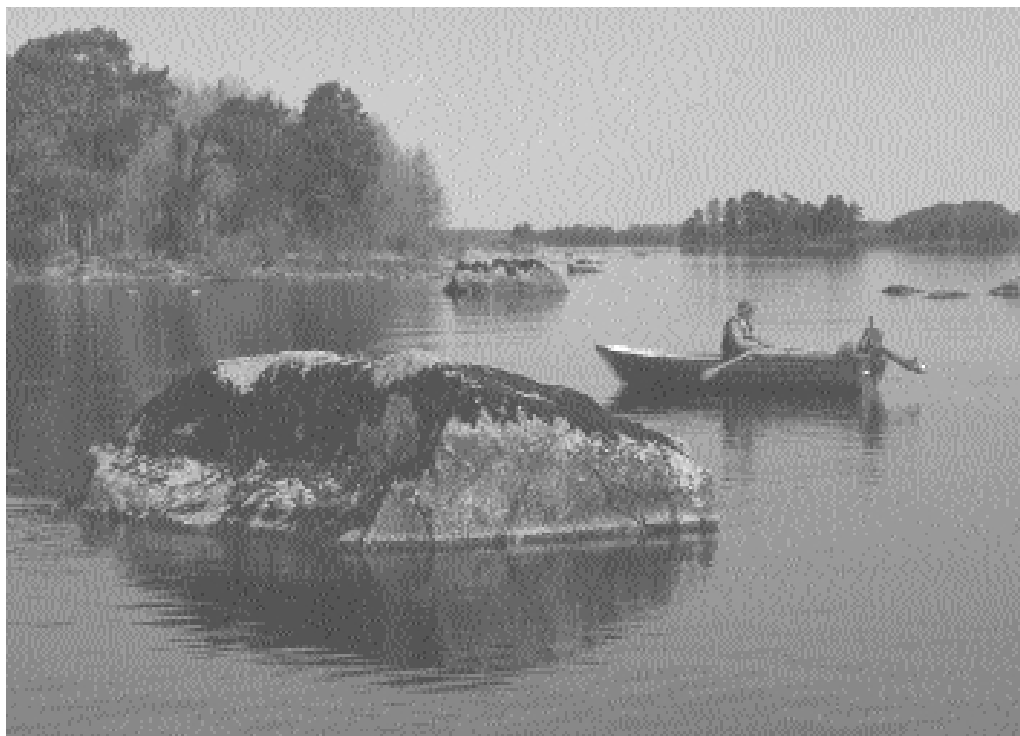

FOTO: ALF LINDERHEIM/W

Människor som fiskar, tältar eller badar kan störa den känsliga häckningen för fiskgjuse. För att minska störningen sätts skyltar upp om tillfälliga fågelskyddsområden. Där ska fåglarna få häcka i fred. (Personen på bilden har inget direkt samband med texten.)

Var god stör ej!

I Färnebofjärdens nationalpark genomförs ofta inventeringar av både växter, djur och fåglar.

Detta för att få en objektiv bild av hur utvecklingen ser ut för såväl fiskgjuse och bäver som mossor och lövträd.

Årets inventering av fiskgjuse visar att beståndet i stort sett halverats på tio år. Fiskgjusens häckningar har störts av människor som badar, fiskar och tältar. Men även vädret och en ökning av berguv och duvhök påverkar hur fiskgjusen lyckas med att föda upp sina ungar.

En annan undersökning som görs i nationalparken är om granen brer ut sig på lövträdens

bekostnad. Träden räknas och mäts, även marken där de växer dokumenteras.

Inom EU pågår en stor undersökning av skogb eklädda myrar där Färnebofjärdens nationalpark ingår. Mossor och myrar är sällsynta och till och med hotade i övriga Europa (förutom Norden).

Skvattram och odon är karaktärsarter för mossor och visar om den mår bra. Ljung däremot är en indikator på att det är för torrt.

Läs mer på följande sidor

Fint vindskydd

▼▲▼ Under sommaren har ett nytt fint vindskydd ställts i ordning på Tinäsetsidan.

Sidan 3

Fråga Anna

▼▲▼ Anna Jansson svarar på frågor om vad som gäller i nationalparken.

Sidan 3

Tippa och vinn

▼▲▼ Läs detta nyhetsbrev och svara på tipsfrågor om nationalparken.

Sidan 4

Nyrenoverad länsmannagård

▼▲▼Bilden visar Länsmannagården i Östa, som nu är nyrenoverad och invigd av WestmannaTurism.

Huset är mycket vackert beläget vid vattnet på Östahalvön. Det är renoverat med naturliga material och gamla metoder.

Länsmannagården ligger inte inne i nationalparken men i nära anslutning till denna.

Det är möjligt att hyra Länsmannagården i Östa för små konferenser eller andra träffar. Huset är fullt utrustat med kök och porslin.

Ring gärna WestmannaTurism för ytterligare information. Tel. 021-10 38 00.

Nyslåttrat vid Åsbyån

▼▲▼Under hösten har delar av Åsbyvallen slåttrots. Ove Pettersson, som har erfarenhet från Nordmyran, har röjt och slåttrots vallen. Han kommer i fortsättningen att sköta slåttrotts vallen varje år.

Årets hö kunde inte användas som foder på grund av att det innehöll för stort inslag av förna och ris. Men nästa år är förhoppningen att skörden kan användas som foder.

Planer finns att utvidga slåttrottsområdet till att gälla båda sidor av Åsbyån.

I maj hade häckningen för fiskgjuse kommit igång i 17 bon. Men nio av dessa lyckades inte, och häckningen avbröts.

Stor, stark och känslig

Fiskgjusarna i Färnebofjärdens nationalpark störs av badande, fiskande och tältande människor. Men även vädret påverkar hur det går med häckningen. Årets häckningar var de sämsta sedan inventeringarna av fiskgjuse startade.

Antalet häckande fiskgjusar i Färnebofjärdens nationalpark har minskat under 1990-talet och början av 2000-talet. Nationalparksförvaltningen har därför genomfört inventeringar av fiskgjuse sedan 1998. I år har inventeringen genomförts av Inga-Britt Persson, som även bedrivit tillsyn i parken.

Totalt besöktes 32 kända häckningsplatser i början av maj. Då konstaterades att häckning hade kommit igång i 17 bon. Eftersom störningar från badande och fiskande människor befarades, sattes tillfälliga fågelskyddsområdesskyltar ut på de öar där fiskgjusarna häckade.

Sönderblåsta bon

När det var dags att ringmärka fåglarna i mitten av juli var det endast aktivitet vid åtta bon. Vid de övriga nio bona hade häckningarna avslutats. Orsakerna till att häckningarna avslutats i ett så tidigt skede är troligen flera.

Två bon var helt eller delvis sönderblåsta. En unge i ett annat bo hade förmodligen blåst ner. Åtminstone en unge hade tagits av en duvhök, det kunde konstateras genom fjädrar på slagplatsen.

Vid ett strandnära bo som inte var utmärkt som tillfälligt fågelskyddsområde avbröts den känsliga häckningen troligtvis på grund av störning. Det visade sig att tältning hade skett vid boet. Minst fyra av de nio avbrutna häckningarna kan alltså förklaras med svåra väderleksförhållanden, störning eller predation.

Foto: Mauritius

I jämförelse med tidigare år var årets 17 påbörjade häckningar i nivå med förra årets 16 påbörjade häckningar. Däremot var det cirka 30 procent färre än 1998 och år 2000. Totalt blev cirka tio ungar flygga, vilket innebär en halvering sedan 1998. Endast 0,6 ungar producerades per påbörjad häckning, vilket är en mycket låg siffra.

Skyltar som ställdes ut hjälpte

Reproduktionsframgången var dock mycket bättre vid de bon där skyltar om tillfälliga fågelskyddsområden satts ut. I dessa områden var reproduktionsframgången 0,83 ungar per påbörjad häckning, jämfört med 0,5-0,66 vid de bon vid vattnet som inte skyddats. Allra sämst lyckades häckningarna i skogen. Där producerades endast 0,4 ungar.

Sedan noggranna fiskgjuseinventeringar inleddes 1998 har reproduktionen per påbörjad häckning minskat med hela 39 procent.

Totalt sett var antalet flygfärdiga fiskgjusar vid Färnebofjärden det lägsta sedan inventeringarna inleddes. Äldre och mer översiktliga inventeringar tyder på att antalet fiskgjusar har varit avsevärt högre. Beståndet har halverats sedan början av 1990-talet.

Den försämrade reproduktionsframgången kan dels bero på ökad predation av berguv och duvhök, men det kan även bero på sämre tillgång till fisk.

Carl Hansson

Vattenskidor, hundar och flygplan – är det tillåtet i nationalparken?

Anna Jansson, naturvårdare i nationalparken, fortsätter här att svara på frågor som parkförvaltningens personal ofta får.

□ Det står i föreskrifterna att man måste ha hunden kopplad året om. Gäller det även på en ö där det inte finns älg eller rådjur och om hunden inte är en jakthund?

En hund, oavsett om det är en jakthund eller inte, kan störa djurlivet. Nationalparkens föreskrifter gäller överallt oavsett var du är i parken. I natur som inte är skyddad gäller allemansrätten. Där får inga hundar springa lösa under tiden 1 mars - 20 augusti, för att skydda viltet under den mest känsliga tiden när djuren har sina ungar.

I nationalparken vill vi minimera störningar för djuren året om, oavsett om det är ungar eller vuxna djur. Det gäller alla djur såsom älg, sjöfåglar, utter, groddjur med mera. Vilda arter av groddor, ödlor och ormar är dessutom sedan den 1 januari 2000 fridlysta i hela landet.

o Är det först till våren som fågelskyddsområdena börjar gälla?

De stationära fågelskyddsområdena gäller från 1 januari till 15 juni. Under den tiden är det olagligt att vistas i fågelskyddsområdet. Dessutom finns det vissa

skyltmarkerade öar och holmar där man inte får vistas närmare än 100 meter. Vid dessa ställen häckar troligen någon fågel som blir mycket störd av att det ligger en båt nära deras boplats. Dessa skyltar gäller från 1 april till 15 juli.

□ Vad gör det om man åker vattenskidor vid Sandön, här finns ju inte så stort djurliv?

Parkens regler gäller på alla platser i nationalparken. Det är förbjudet med vattenskidåkning. Och även att köra båt snabbare än 12 knop.

Många som söker sig till nationalparker gör det för naturens skull, de vill uppleva lugnet och tystnaden. Sandön är en av de få öar i parken som man får tälta på. Därför söker sig många av parkens gäster dit, inte bara de som vill bada och åka båt.

Vill man åka vattenskidor kan man istället åka till Andersboviken eller Öbyviken som inte ingår i nationalparken.

□ Det är inte så tyst när det dundrar förbi ett jaktplan över parken, är det verkligen tillåtet?

Ja, det är tillåtet att flyga över nationalparken om man håller sig minst 300 meter från marken. Det kan dock finnas situationer då militären har rätt att flyga på lägre höjd exempelvis vid mycket dåligt väder.

□ Hur ska jag göra om jag vill köra skoter på isen i nationalparken?

Det man ska göra om man vill ha dispens från en föreskrift är att ansöka till länsstyrelsen i det län som du vill ha tillåtelse att köra i. Men det är svårt att få dispens. För nöjesäkning ges aldrig dispens (fiske räknas till nöje).

Regeln om att det är förbjudet att köra motordrivet fordon i terrängen och på is är en utökning av allemansrätten, som säger att det aldrig är tillåtet att köra motordrivet fordon i terrängen. Här vill vi minimera risken att någon åker ut på isen från en väg och sedan vidare in i naturen någon annanstans. Dessutom häckar en del fåglar i nationalparken väldigt tidigt och störs lätt av mycket oljud.

Fortsatt bäverjakt

▼▲▼ Under hösten kommer fyra lokala jägare att fortsätta med den bäverjakt som påbörjades under våren i Färnebofjärdens nationalpark. Målsättningen för jakten är att hålla kvar bäverstammen på den nivå som fanns vid nationalparkens bildande 1998.

För att få kunskap om hur många bävrar det finns och antalet aktiva/inaktiva hyd-dor i parken kommer bäverstammen att inventeras varje år. Samma metoder ska användas som under tidigare inventeringar.

Jakten kommer att bedrivas med slagfälla som är godkänd av Naturvårdsverket.

Resultatet från vårens jakt blev fem bävrar från olika platser inom nationalparken.

Nytt fint vindskydd

▼▲▼ Under sommaren har ett nytt fint vindskydd ställts i ordning. Det nås lätt med båt från Östa Camping. Vindskyddet ligger mittemot campingen mellan Aspängarna och Stensänget på Tinäsetsidan.

Ved och möjlighet att elda finns en bit från vindskyddet upp efter vägen. Tanken är att eldplatsen ska flyttas ner till vindskyddet så småningom.

Det finns även flera gamla vindskydd i nationalparken som står till besökarnas förfogande. Dessa är belägna längs trevliga stigar som är i bra skick och markerade med orange ringar på träden.

Ved skall finnas vid vindskydden. Där är det tillåtet att elda liksom vid andra iordninggjorda eldplatser.

Kostsam bryta mot föreskrifter

▼▲▼ När Färnebofjärdens nationalpark bildades infördes restriktioner för hur allmänheten får utnyttja nationalparken. Föreskrifterna är inskrivna i beslutet efter samråd med olika organisationer, kommuner och länsstyrelserna i Dalarna, Gävleborg och Västmanland.

Föreskrifterna är till för att säkerställa de värden som nationalparken har.

Att bryta mot dessa föreskrifter kan bli kostsam för den enskilde personen och i värsta fall katastrofalt för de naturvärden som finns i parken.

Enligt en dom i Västmanlands tingsrätt kostar det 2 300 kronor att bryta mot föreskriften "motorfordons trafik förbjuden inom nationalparken".

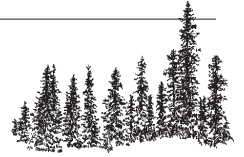
Gratis karta över Färnebofjärden

▼▲▼ Kartor över Färnebofjärdens nationalpark finns att hämta bland annat på Turistbyrån i Gysinge. De är gratis och går även att beställa från Länsstyrelsen i Västmanland, tel 021-19 50 00.

Gruppförändelse till hushåll

AVSÄNDARE:
Länsstyrelsen
i Västmanlands län
721 86 Västerås

Granen brer ut sig

Gran konkurrerar ut lövträd

Gran trivs tillsammans med lövträd, men för lövträden är samvaron inte lika lyckad. På sikt konkurrerar granen ut lövträden och tar över marken. Förmodligen är det den förändrade vattennivån i Färnebofjärden som har gjort att granen trivs och brer ut sig.

För att få en objektiv bild av utvecklingen i svämaspiskogarna, genomför nationalparksförvaltningen en inventering under hösten. Tanken är också att kunna dokumentera vilka förändringar som är på gång.

Undersökningen görs på träd inom olika provytor som ligger nära vattnet. Det går till så att man mäter diametern på träden och ser vilka träslag som finns i provytorna. Det noteras även i vilket skick träden är och hur föryngringen ser ut. Marken vid träden undersöks också.

Myrar och mossor har vi gott om i Sverige. De är en viktig del i det ekologiska systemet och påverkar den biologiska mångfalden. I övriga

Europa, förutom Norden, är skogbe-klädda myrar sällsynta och till och med hotade biotoper.

Ljung eller skvattram

Om det är gott om ljung på en mosse visar det att marken håller på att bli för torr. Är det däremot gott om karaktärsarterna skvattram och odon indikerar det att mossen mår bra.

Förekomsten av skvattram och odon är något som dokumenteras när sju mossetallskogar inventeras i Färnebofjärdens nationalpark. Vid inventeringen mäts och räknas även träd. Och bottenkiktet undersöks för att ge underlag till en objektiv bild av läget. Inventeringen sker inom ett projekt som Länsstyrelsen i Västmanland bedriver i Natura 2000-områden med skogbevuxna myrar. Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av områden inom EU för att skydda arter och habitat. Ett typ av område som EU vill skydda är just skogbeklädda myrar.

Var med och tävla – svara på våra

tipsfrågor!

Svara på frågorna till höger och skicka in den rätta tipsraden till oss. De tio första rätta svaren får ett fint pris. Samtliga svar går att finna i detta nummer av Färnebofjärdens nyhetsbrev. Lycka till!

1. I nationalparken måste hundar vara kopplade...

- 1. Hela året
- X. 1 mars - 20 augusti
- 2. 1 april - 30 juni

2. När påbörjades bäverjakten i nationalparken?

- 1. I vintras
- X. I våras
- 2. I somras

3. Vilken art trivs på en mosse?

- 1. Prästkrage
- X. Ljung
- 2. Skvattram

4. Vilken färg har markeringarna på träden längs de stigar som leder till olika vindskydd?

- 1. Röd
- X. Orange
- 2. Gul

5. Vilken är den högsta tillåtna hastigheten för båtar i nationalparken?

- 1. 7 knop
- X. 12 knop
- 2. 22 knop

Din tipsrad:

Fråga	Svar
1	
2	
3	
4	
5	

namn

adress

postadress

Fyll i, klipp ur och skicka kupongen till oss på adress:
Färnebofjärdens nationalpark, Östaholm, 740 45 Tärnsjö

